

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavtio Criminalis, Seu De Processibus Contra Sagas Liber

Spee, Friedrich von

Francofvrti, 1632

40. An criminis ante confessi reuocatio facta in loco supplicij alicuius momenti habenda sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11133

gionum Superiores exponunt, nec se tamen peccare putant. Rem præclaram!

D V B I V M XL.

An criminis ante confessi reuocatio facta in loco supplicij alicuius momenti habenda sit?

PRaxis habet, vt huiusmodi reuocationes criminis siue de se, siue de aliis, antea in tortura confessi & ratificati, contemnantur vt nullius penitus momenti. Mouentur Iudices argumentis ex Binsfeldio pag. 274. & Delrio lib. 5. sect. 6. petitis, quæ tamen non plane eis fauent. Vt paulo post patebit: Sic enim

RESPONDEO, Reuocationes huiusmodi, si à pœnitentibus fiant, quod prudentis Confessarij iudicare est, non prorsus nullius, sed magni ponderis habendæ erunt: maxime si alios falso detulisse aiunt. Rationes istæ sunt:

RATIO I. Natura dictat, vt moriens præsumatur memor salutis, ideoq; mentiri nolle, vt habet Simancas ex D.

X

Chry-

Chryfostomo & aliis, item Canon Sancimus i. q. 7. & gloss. in cap. litteras, de præsumpt. item Dd. in l. vlt. C. ad l. Iuliam repetundarum. Eleuat id Delrius, concedendo quando est animo imperturbato & sibi bene præsentis, additque non omnes morituros esse sanctos maxime fortianos. Sed RESP. Non omnes autem morituros, animo perturbato esse, nec omnes non-sanctos, aut fortianos: quippe cum hoc ipsum iam quaratur, an non dubitari aliquantum atque altius considerari debeat, num omnes qui sic reuocant, fortiani sint. Vnde non sic poni debet: fortiani sunt, ergo eorum reuocatio audienda non est, sed sic potius: Reuocant eo tempore quo sciunt se iam iam ante æternitatis tribunal sistendos: rarum est ne tum quidem salutis memorem esse, prudenter igitur dubitari potest, an non forte fortiani non sint.

RATIO II. Si reiiciendum est quod paulo ante mortem rei enunciant, cur Iudices, & alij qui denunciationibus Sagarum magnum pondus attribuunt, totum

tum hoc inde ducunt (vt infra dicam)
quod super iis denunciationibus mor-
tux sint , ipsi igitur fundamentum hoc
iaciunt, quod non videatur præsumen-
dum quempiam cum mendacio velle
vitam concludere ; alioqui opponam
totidem eorum verba ac dicam: non om-
nes morituros esse sanctos , maxime
fortiaros, ac proinde parum id referre,
quod denunciationes suas morte obfi-
gnarint. Sed nimirū: si quod obfignant
morte, tale est quod Iudicibus placet,
iam magni pōderis hæc obfignatio est;
nullius autem, si quod Iudicibus non
placet. Regula sane elegās: si Diis placet.

RATIO III. Constitutio criminalis
Carolina in Imperio recepta nobiscum
sentit: nam sic habet articulo 91.

Quod si accusatus ipso die iudicij de-
lictum negauerit , quod antea legiti-
me & constanter confessus fuerat , ac
Iudex ex ea confessione per explora-
tionem omnium circumstantiarum de-
prehenderit, eam retractationem à reo
solum ad impediendum legitimum iu-
ris processum fuisse susceptam : tunc

Iudex duos illos constitutos assessores qui vna cum ipso libellum confessionis prælegi audiuerunt, sub iuramento interroget, vtrum prælectam confessionem audiuerint, & si affirmauerint, idem Iudex omnino consultationem ac deliberationem instituat apud Iurisperitos, seu aliis locis ac modis, vt inferius significatur, &c. Ex quibus ita rectissime colligit Tannerus disputatione de iustitia q. 5. dub. 4. num. 98. quod si ea constitutio etiam tunc, cum retractatio rei solum ad impediendum legitimum iudicij processum facta fuerit, nihilominus vult rem diligenter expendendam, & cum viris doctis & peritis conferendam esse; vtiq; multo minus negligendam aut contemnendam eam reuocationem esse volet, quæ à pœnitente ac non malitiose facta potest præsumi. Restat vt ad argumenta opposita respondeatur, quibus probant reuocationem huiusmodi proxime ante mortem factam æstimari non oportere. Sunt autem ista:

ARGVMENTVM I. Raro sub mortem

æque

æque sibi mente constant, vt ante illud tempus quando confessio ratificatur. Ita Iudices ex Delrio lib.5. Sect.5. Sed

RESP. Non raro sed sæpe multi cum mortem ob oculos vident, præsentiores sibi sunt quam ante, quantum scilicet ad hoc vt mentiri nolint, ad quod opus non est discursu, & magna animi attentione ac quiete. Quicquid sit; id igitur concedent, vt cum perturbati animi non sunt, tum saltem magni ponderis hæ reuocationes habeantur, quod volebamus. Quanquam vereor ne id nos parum iuuet, forte dicent, hoc ipsum esse perturbationis signum, si quis reuocet, atque ita nullus non reuocans perturbatus fuerit: speramus mitiora.

ARGUMENTVM II. Solent importunitate eorum qui denunciati fuere, vel admonentium de animæ salute vehementer rei sollicitari & perturbari in extremo illo vite puncto. Sic iidem ex Delrio, & recidit eodem quo primum argumentum. Sed

RESP. Neganda sunt quæ argumentum sumit. Nam in primis, vnde denun-

X 3

ciati

ciati sciunt, se à reo isto denunciatos esse
se vt ei de reuocatione importuni esse
velint? Denunciationes omnes excep-
ptæ sunt in acta quæ adhuc secreta ser-
uantur: vnde ergo sciunt? quod si aliqui
sunt sibi male consciij, qui ne delati sint
verentur, atque hos putant reo mole-
stos esse; nec sic assentior: Nam ij sane,
vt natura est non rectæ conscientia, ca-
uebunt potius ne in reorum conspe-
ctum aut mentem sub id tempus ve-
niant, ne forte vel Iudici aliisve suspi-
cionem, vel reo memoriam commo-
ueant, quo fieri posset, vt si necdum de-
nunciasset, adhuc ante mortem pœni-
tentia ductus denunciaret. Sed voluit
fortassis innuere Delrius quod hodie
est solenne, nec ab vlllo adhuc Magistra-
tu, quod sciam, punitum, eos qui reo-
rum quæstionibus interfunt, mox o-
mnes denunciationes in vulgus effuti-
re, vnde fieri potest, vt denunciati intel-
ligant se accusatos esse: sed quicquid sit
adhuc negandum est, quod denuncia-
ti, qui se accusatos esse sciunt, reos ante
mortem sollicitent & perturbent: nam

ad

ad reos post acceptam sententiam nemo admittitur, nisi Sacerdos & licitor: nisi hi igitur denunciati sunt, aut à denunciatis subornati, non possunt utique denunciati reos molestare; Deinde quod additur solere reos importunitate admonentium de salute vehementer sollicitari, id pro nobis est, non contra nos: si enim de salute vehementer sollicitentur, utique tanto magis salutis habebunt curam, nec eam per mendacia, cum nihilominus moriendum eis sit, in discrimen adducent. Præterea monētes de salute, qui importuni sunt, non id agere solent, ut veritatem serio cognoscant, & moneant reos de reuocatione, si forte tormentis victi mentiti sunt; sed id agere solent, ut quicquid sit simpliciter se nocentes esse fateantur: Presupponunt enim imperiti homines, ut supra docui Dub. 19. non posse aliter fieri quam ut nocens omnis sit quæ accusari & capi potuit ac in tormentis fateri: Itaque quæ reuocatio fiat ante mortem non ab importunitate momentium de salute fit.

ARGUMENTVM III. Hæc recantatio non est facta adhibitis solennitatibus, quæ adfuere primæ confessioni, ideo præualet prior. Adde quod ista est extraiudicialis, prior iudicialis, sic item ex Delrio. Sed

RESP. Non dico hanc recantationem continuo priori confessioni præhabendam esse, & reum mox absolendum: sic enim nemo non reus ante mortem reuocaret: Sed id aio: confessionem priorem, etsi adhibitis solennitatibus iuris facta sit, non tamen ideo necessario esse veram, imo nec hoc tempore quidem fat prudenter veram esse præsumi posse, tum ob futilitatem indiciorum quibus hodie vtuntur, tum ob ingens periculum quod tortura secum trahit, vt sæpius ostendi. Proindeq; si paulo ante mortem rei non male dispositi canant palinodiam, eam non plane negligi & contemni oportere, sed diligenter considerari, reuocari ad eadem indicia, examinari attentius, & vt vult constitutio Carolina consultationem apud Iurisperitos institui: præsertim

tim in crimine Magiæ, quod cum exceptum sit, non modo non minorem, sed maiorem adeo considerationem & attentionem requirit, vt supra Dubio 8. probavi. Quis autem hoc vnquam Iudicum in Germania fecit? Iam si quis hominum piorum admonere Iudices in his ac similibus velit, sunt qui indignentur & inclament, quid hæc ad nos attineant? nosse illos sua iura ac leges, nos ista non studuisse: quasi scilicet secretissima hæc quædam sacra sint, in quæ nemo vnquam oculum iniecerit, nisi soli illi, quos huc professio applicuit. Quos quidem, si vt primum admoti ad has causas sunt, continuo vel iudicij vel conscientiæ bonitas ab errandi periculo exciperet, non esset quod monitione & sollicitudine egere- mus; nunc aliter res habent, & aduerto id tantum agi, vt non tam ipsa demum veritas per Germaniam resplendeat quam busta.

ARGVMENTVM IV. Dictum morientis non est idoneum testimonium vt alius torturæ subiiciatur, nec in homicidio,

dio, nec in Iudice dicente se tulisse falsam sententiam, nec in furti crimine, nec in aliis vllis, ex communi & in praxi recepta sententia. Sic iidem ex eodem; ergo similiter dictum morientis idoneum non erit ad elidendam confessionem prius factam, &c. Sed

RESP. Sumitur hæc doctrina ex l. si in graui, §. i. ff. ad SC. Syllanianum, vbi dicitur quod vulnerato non creditur, si mox decessurus dicat se à Titio percussum fuisse, nisi id aliter probari possit, ad quem textum multa Bartolus. Sed esto ita sit, (nego enim id nostri instituti esse discutere, videatur Farinacius q. 46.) non tamen inde conficietur dictum morientis non aliquam facere præsumptionem & indicium, vt altius res consideretur, quod nos volumus & Constitutio Carolina nobiscum: quæ articulo 28. determinat sermonem morientis aliquod facere indicium; quam & citat Binsfeldius pag. 277. vti & Stephanum Bertrandum atque alios, quod nobis sufficit. Certe ipse Binsfeldius pag. 275. pro conclusione fateri cogitur,

eur, quod etsi talis reuocatio de qua agimus non elidat confessionem priorem in foro externo, nihilominus maximum quiddam sit apud Deum & homines, quod reus statim moriturus excuset & excuset quos inculpauit. Vnde quidem videant quid agant Iudices, cum non minus vt in interno, quam externo foro subsistant curare debeant: repetant suum axioma, præstare vt viginti nocentes dimittantur, quam vnus innocens plectatur.

ARGVMENTVM V. Talis persona primam confessionem factam in tormentis non confirmasset, quando sententia data est ad bancum iuris vt vocant, tum enim conscientiam suam aperuisset, & reuelasset quod in tormentis mentita esset. Sed

RESP. Dicuntur hæc multo promptius quam fiant: Væ illi fane si ad bancum iuris id dixisset: rediisset in easdem quæstiones, & nullo alio, quam ingentium pœnarum lucro mendacium mendacio cumulasset. Prudenter igitur illi agunt, qui & ad bancum iuris mendacium

dacium

dacium ratificant; & non nisi tum de-
mum reuocant, cum iam iam ruunt in
amplexum mortis, torturarum securi.
Contra vero quidam nimis simplices
sunt, & turpiter impingunt, cum ad ban-
cum bis terve, vt nuper adhuc obserua-
ui, voce Iudicis prouocati ad libere edi-
cendam veritatem, aiunt se in tormen-
tis mentitos esse: mox enim reducti in
quæstionem id tantum discunt, nullam
omnium torturarum acerbiorum esse
quam quæ eam libertatem edicendæ
veritatis exceperit. Neque enim con-
tenti quidam Inquisitores sunt, quod
vbi rei mētionem reductionis audiunt,
subito libertatem eam damnent, con-
fessionem priorem ratificent, ac de re-
uocatione doleant, infectamq; esse ve-
lint: nam nihilominus adhuc reduci iu-
bent & torqueri, ac tum deniq; ad ban-
cum iuris *liberrime enunciare*, (nam hac
phrasi vtuntur: & discat nunc eam le-
ctor quid significet) liberrime inquam
enunciare, se reos esse; non sine magna
in populo exaggeratione quanta male-
ficorum malignitas sit, qui cum tandem
aper-

aperte inueniantur fuisse rei, sic antea tamen iudicium ludificati sint. Ut profecto insanissimus in posterum futurus sit, qui ad bancum aliter loqui audeat quam Iudicibus placuerit.

Nimis vero lepide & ingeniose agit Inquisitor ille non nominandus, qui interdum pridie, quam plectendi sunt rei, id eis denunciari iubet, etiam per Confessarium, quod si vel ad iudicij vel supplicij locum vacillauerint, ac postea rursus torti confessi fuerint, sciant paratas iam esse scalas ad quas alligandi sint & in rogam viui demittendi: quas non vanas certe eius minas esse nuper in nonnullis docuit euentus. Idem homo Confessariis ipsis ausus pro imperio edicere est, si quæ in supplicij loco Sacramento reconciliandæ, negaturæ essent crimen, eas plane ne absoluerent, sed viuas exurendas desererent: Ac inuenti sunt Confessarij eiusmodi, qui stipendio non laborem solum, sed & auctoritatem Ecclesiasticam submittunt, & indignam rem sub nequam hoc homine agere ausi sunt. Qui iidem ordinaria

naria

naria formula seuerissime reis edicere solent, saluari nullatenus posse nisi confessiones & denunciationes in tortura factas ad vltimum constanter ratificent. Vah quæ hæc ratio est! & quas pœnas dabit Deo Magistratus qui hos Officiales habet? graua sane hæc facinora sunt: & tamen hæc Iustitia est, & instigantur Magistratus atque à zelo commendantur!

DICES, Hæc Magistratus ignorant, atque ideo excusati sunt: si scirent vtique grauissime punirent.

RESP. Quod ignorent concedo, & est quod queror: sed quod excusati sint, omnino nego. Poterant hæc & similia omnia, si modo ipsi vellent, scire: cur nescierunt? quod potuerint, sic clarissime ostendo.

Clamant omnes & Magistratus & eorum Officiales crimen Magiæ occultissimum esse, & occultissime proserpere: hoc ipsum tamen occultissimum crimen hæctenus ita Magistratus non latet, vt indies infinitos eius criminis reos in lucem se putent protrahere: norunt

& nar-

& narrant integras Iliades scelerum & machinationum quas Sagæ in conuentibus suis secretissimis gesserint: Quod si igitur hæc & similia adeo vt volunt tenebris demersa, nihilominus scire possunt, quomodo non possunt, quæ palam in luce hominum geruntur?

Itaque ad Deum non subsistent; nec apud homines quidem, cum intendere pallium ignorantia tam affectata difficile sit. Atque hæc obiter ex occasione sint dicta, quæ tamen considerari debeant, & hinc quoque non nihil minui admiratio vnde tantus in Germania Sagarum sit numerus. Notent autem Iudices reliqui, & imitentur insigne iam dictum Inquisitoris illius stratagema, quo id efficiant, vt nulli deinceps rei negotium illis cum reuocatione facessant: Sic concidet omnis nostra disputatio, an pondus aliquod reuocationibus tribuendum sit.

Quod si vero & aliud eiusdem Inquisitoris stratagema Iudices auent discere, quo id obtineant, vt si quæ plexa sit quam plerique innocentem fuisse
appre-

apprehendant, hanc eis opinionem egregie eximant, non grauabor docere nam ita agant: Dum alias passim inequaleo extendent, ita quæstiones cum dexteritate aliqua dirigant, vt defunctæ illius memoriam eis obiiciant: quam vtique dum non grauate vt se pœnis eximant, accusauerint, (cum & ordinarie alioqui defunctas nominare soleant vt infra dicam) habetur institutum: nam subito id spargant, & è protocollo ad bancum iuris recitari curent, quam nunc indies ab nouo erumpant in sceleratissimam illam nouæ & diuersæ accusationes: addant etiam consultum illi esse, quod iam tum sic plexa sit, alioqui nunc si adhuc supersit, viam ignibus tradendam esse.

NB Porro autem si Magistratibus Germaniæ cordi est cognoscere & punire suorum quorundam Officialium nequitias & delicta, hoc suggero remedium. Ostendant sibi non displiciturum si integer colligatur huiusmodi rerum Catalogus, erunt qui propediem colligent, & ostendent quam indigne

digne omnia sub specie iustitiæ vastentur: mihi diligentius inquirere non libuit.

D V B I V M X L I.

Quid præsumendum circa eas quæ in carceribus mortuæ reperiuntur?

RESPONDEO, Si quæ maleficij accusata nondum legitime in tormentis confessa, aut conuicta, mortua in carcere reperiatur; præsumi debet decessisse morte naturali & honesta, nisi contrarium sufficienter ex certis signis deprehendatur. Est id contra multorum imperitorum præxin, qui vt quamque in carcere animã exhalasse intelligunt, mox iudicant à dæmone iugulatam, & sub patibulum educi mandant, vt ipse non semel vidi: Nihilominus responsio nostra verissima est. Rationes istæ sunt:

RATIO I. Communis regula est Theologorum & Iurisperitorum ex iplo naturæ iure desumpta, tam diu quemlibet præsumendum esse bonum, donec sufficienter probetur esse malus: ergo similiter tam diu præsumendum est de

Y

mor-